

Anglick  a  esk  termíny pro souhrnn  ukazatele zdravotního stavu obyvatelstva

Základní p rehled

Anglick� termín	Zkratka	�esk� termín
Summary measures of population health	SMPH	Souhrnn� ukazatele zdravotního stavu obyvatelstva
Life Expectancy		Naděje dožití
Health Expectancies	HE	Naděje dožití podle zdravotního stavu
Healthy Life Expectancy	HLE	Naděje dožití ve zdraví
Healthy Life Years	HLY	Délka �ivota ve zdraví
Health State Expectancies	HSE	Nad�je do�it� v dan�m zdravotním stavu
Health Expectancies based on Perceived Health		Nad�je do�it� podle subjektivn�ho zdraví
Life Expectancy in Very Good and Good Perceived Health		Nad�je do�it� ve velmi dobrém nebo dobrém subjektivním zdraví
Life Expectancy in Fair Perceived Health		Nad�je do�it� v p�ijateln�m subjektivním zdraví
Life Expectancy in Bad or Very Bad Perceived Health		Nad�je do�it� ve �patn�m nebo velmi �patn�m subjektivním zdraví
Health Expectancies based on Morbidity		Nad�je do�it� podle nemocnosti
Life Expectancy without Chronic Morbidity		Nad�je do�it� bez chronick�ch nemocí
Life Expectancy with Chronic Morbidity		Nad�je do�it� s chronick�mi nemocemi
Disease-Free Life Expectancy		Nad�je do�it� bez nemoci
Life Expectancy with Disease		Nad�je do�it� s nemocí
Health Expectancies based on Disability		Nad�je do�it� podle disability
Life Expectancy without Activity Limitation		Nad�je do�it� bez omezení b�jn�ch �innost�
Life Expectancy with Moderate Activity Limitation		Nad�je do�it� s m�rn�m omezením b�jn�ch �innost�
Life Expectancy with Severe Activity Limitation		Nad�je do�it� s v�zn�m omezením b�jn�ch �innost�
Disability-Free Life Expectancy	DFLE	Nad�je do�it� bez disability
Life Expectancy with Disability	LED	Nad�je do�it� s disabilitou
Health-Adjusted Life Expectancy	HALE	Nad�je do�it� v�zen� zdravotním stavem
Disability-Adjusted Life Expectancy	DALE	Nad�je do�it� v�zen� disabilitou
Quality-Adjusted Life Expectancy	QALE	Kvalitou v�zen� nad�je do�it�
Quality-Adjusted Life Years	QALYs	Kvalitou v�zen� roky �ivota
Health Gaps	HG	Deficity ve zdraví
Disability-Adjusted Life Years	DALYs	Roky �ivota v�zen� disabilitou
Years of Life Lost	YLLs	Roky ztracené p�ed�asn�mi �mrtvami
Years Lived with Disability	YLDs	Roky ztracené �ivotem s disabilitou
Potential Years of Life Lost	PYLL	Potenci�ln� ztracené roky �ivota

Anglické a české termíny pro souhrnné ukazatele zdravotního stavu obyvatelstva

Detailní popis

Anglický termín	Český termín	Popis
Summary measures of population health (SMPH)	Souhrnné ukazatele zdravotního stavu obyvatelstva	Ukazatele, které kombinováním informace o úmrtnosti a zdravotním stavu popisují jednoduchou formou zdraví určité populace.
Life Expectancy (LE)	Naděje dožití	<p>Ukazatel vyjadřující průměrný počet let, který připadá na jednotlivce v určitém věku ještě prožít za předpokladu zachování úmrtnostních poměrů z období, ke kterému se vztahují údaje použité k výpočtu.</p> $LE_x = e_x^0 + \frac{T_x}{l_x} - \frac{\sum_{i=x}^n L_i}{l_x}$ <p>kde: T_x = celkový počet let života, který zbývá k prožití tabulkové populaci v přesném věku x let, l_x = tabulkový počet dožívajících se přesného věku x let, nL_x je počet let prožitých tabulkovou populací mezi přesnými věky x a $x+n$ let.</p> <p>Synonymem je termín střední délka života.</p>
Health Expectancies (HE)	Naděje dožití podle zdravotního stavu	Ukazatele vyjadřující počet let, který v průměru zbývá osobě v určitém věku k prožití ve vybraném zdravotním stavu.
Healthy Life Expectancy (HLE)	Naděje dožití ve zdraví	Ukazatel vyjadřuje počet let, který v průměru zbývá osobě v určitém věku k prožití ve zdraví (ve významu dobrého zdravotního stavu). Obecně lze toto pojmenování použít pro všechny Health Expectancies, které odkazují k pozitivní stránce zdraví.
Healthy Life Years (HLY)	Délka života ve zdraví	Jedná se o Evropský strukturální ukazatel, který v je současnosti ekvivalentem ukazatele „Life expectancy without activity limitation“. Ukazatel vyjadřuje počet let, který v průměru zbývá osobě v určitém věku k prožití bez omezení v běžných činnostech.
Health State Expectancies (HSE)	Naděje dožití v daném zdravotním stavu	Ukazatele vyjadřující průměrný počet let, který v průměru zbývá osobě v určitém věku k prožití v určitém zdravotním stavu. Sečtením všech délek života v jednotlivých zdravotních stavech získáme naději dožití: $LE = HSE_0 + HSE_1 + \dots + HSE_s$ kde: HSE_0 je stav úplného zdraví a HSE_s pro $s = 1, 2, \dots, S$ jsou různé zdravotní stavy, jež pokrývají celou škálu všech možných zdravotních stavů horších než úplné zdraví.
Health Expectancies based on Perceived Health	Naděje dožití podle subjektivního zdraví	Ukazatele založené na konceptu subjektivně vnímaného zdraví.
Life Expectancy in Very Good or Good Perceived Health	Naděje dožití ve velmi dobrém nebo dobrém subjektivním zdraví	Ukazatel vyjadřující počet let, který v průměru zbývá osobě v určitém věku k prožití ve velmi dobrém nebo dobrém subjektivně hodnoceném celkovém zdraví. Subjektivně vnímané celkové zdraví je zjišťováno z výběrových populačních šetření na základě otázky: „How is your health in general?“ a možnými odpověďmi: „very good, good, fair, bad, very bad.“ Ukazatel patří mezi tzv. EU health expectancies.
Life Expectancy in Fair Perceived Health	Naděje dožití v přijatelném subjektivním zdraví	Ukazatel vyjadřující počet let, který v průměru zbývá osobě v určitém věku k prožití v přijatelném subjektivně hodnoceném celkovém zdraví. Ukazatel patří mezi tzv. EU health expectancies.
Life expectancy in Bad or Very Bad Perceived Health	Naděje dožití ve špatném nebo velmi špatném subjektivním zdraví	Ukazatel vyjadřující počet let, který v průměru zbývá osobě v určitém věku k prožití ve špatném nebo velmi špatném subjektivně hodnoceném celkovém zdraví. Ukazatel patří mezi tzv. EU health expectancies
Health Expectancies based on Morbidity	Naděje dožití podle nemocnosti	Ukazatele založené na konceptu nemocnosti.
Life Expectancy without Chronic Morbidity	Naděje dožití bez chronických nemocí	Ukazatel vyjadřující počet let, který v průměru zbývá osobě v určitém věku k prožití bez chronických nemocí. Přítomnost nemoci je zjišťována z výběrových populačních šetření na základě otázky: „Do you suffer from/have any chronic (long-standing) illness or condition (health problem)?“ a možnými odpověďmi: „yes, no“. Ukazatel patří mezi tzv. EU health expectancies.

Anglický termín	Český termín	Popis
Life Expectancy with Chronic Morbidity	Naděje dožití s chronickými nemocemi	Ukazatel vyjadřující počet let, který v průměru zbývá osobě v určitém věku k prožití s chronickými nemocemi. Ukazatel patří mezi tzv. EU health expectancies.
Disease-Free Life Expectancy	Naděje dožití bez nemoci	Ukazatel vyjadřující počet let, který v průměru zbývá osobě v určitém věku k prožití bez vybraného onemocnění.
Life Expectancy with Disease	Naděje dožití s nemocí	Ukazatel vyjadřující počet let, který v průměru zbývá osobě v určitém věku k prožití s vybraným onemocněním (obvykle chronickým).
Health Expectancies based on Disability	Naděje dožití podle disability	Ukazatele založené na konceptu disability (zdravotního postižení či omezení).
Life Expectancy without Activity Limitation	Naděje dožití bez omezení běžných činností	Ukazatel vyjadřující počet let, který v průměru zbývá osobě v určitém věku k prožití bez jakéhokoliv omezení běžných činností. Omezení běžných činností je zjišťováno z výběrových populačních šetření na základě otázky: „For at least the last 6 months have you been limited in activities people usually do, because of a health problem?“ a možnými odpověďmi: „yes, strongly limited, yes, limited, not limited.“ Ukazatel patří mezi tzv. EU health expectancies.
Life Expectancy with Moderate Activity Limitation	Naděje dožití s mírným omezením běžných činností	Ukazatel vyjadřující počet let, který v průměru zbývá osobě v určitém věku k prožití s mírným omezením běžných činností. Ukazatel patří mezi tzv. EU health expectancies.
Life Expectancy with Severe Activity Limitation	Naděje dožití s vážným omezením běžných činností	Ukazatel vyjadřující počet let, který v průměru zbývá osobě v určitém věku k prožití s vážným omezením běžných činností. Ukazatel patří mezi tzv. EU health expectancies
Disability-Free Life Expectancy (DFLE)	Naděje dožití bez disability	Ukazatel vyjadřující počet let, který v průměru zbývá osobě v určitém věku k prožití bez disability. $DFLE_x = \frac{\int_x^1 {}_nL_i (1 - prev_i)}{l_x}$ kde: l_x = tabulkový počet dožívajících se přesného věku x let, ${}_nL_x$ je počet let prožitých tabulkovou populací mezi přesnými věky x a $x+n$ let, $prev_x$ je prevalence disability ve věkové skupině x až $x+n$ let.
Life Expectancy with Disability (LED) = Life Expectancy in Disability (LED) = Disability Life Expectancy (DLE)	Naděje dožití s disabilitou	Ukazatel vyjadřující počet let, který v průměru zbývá osobě v určitém věku k prožití s disabilitou. $LED = LE - DFLE$
Health-Adjusted Life Expectancy (HALE)	Naděje dožití vážená zdravotním stavem	Ukazatel vyjadřující počet let, který v průměru zbývá osobě v určitém věku k prožití v ekvivalentu (ú)plného zdraví. Ukazatel je vypočten jako součet všech délek života v jednotlivých zdravotních stavech, které jsou váženy jejich zdravotní závažností (závažnost je dána hodnotami 0 -1, které vyjadřují relativní úroveň jednotlivých zdravotních stavů vzhledem k nejlepšímu možnému zdravotnímu stavu). $HALE = HSE_0 + w_1 HSE_1 + \dots + w_S HSE_S$ kde: HSE_0 je stav úplného zdraví a HSE_s pro $s = 1, 2, \dots, S$ jsou různé zdravotní stavy, jež pokrývají celou škálu všech možných zdravotních stavů horších než úplné zdraví, a w_s jsou relativní váhy vztahující se ke stupni disability pro dané zdravotní stavy s . Váhy se pohybují v intervalu od 0 do 1 (pro úplné zdraví se použije váha 1 a pro úplné omezení zdraví váha 0).
Disability-Adjusted Life Expectancy (DALE)	Naděje dožití vážená disabilitou	Ukazatel vyjadřující počet let, který v průměru zbývá osobě v určitém věku k prožití v ekvivalentu (ú)plného zdraví (bez disability). Termín je používán jako synonymum pro HALE. $DALE_x = \frac{\int_x^1 {}_nL_i \sum_{s=0}^S w(s) prev_i(s)}{l_x}$ kde: l_x = tabulkový počet dožívajících se přesného věku x let, ${}_nL_x$ je počet let prožitých tabulkovou populací mezi přesnými věky x a $x+n$ let, $prev_x(s)$ je prevalence určitého zdravotního stavu ve věkové skupině x až $x+n$ let a $w(s)$ jsou relativní váhy (nezávislé na věku) vztahující se ke stupni disability pro dané zdravotní stavy s , kde $s = 0$ je stav úplného zdraví a $s = 1, 2, \dots, S$ jsou různé zdravotní stavy, jež pokrývají celou škálu všech možných zdravotních stavů horších než úplné zdraví. Váhy se pohybují v intervalu od 0 do 1 (pro úplné zdraví se použije váha $w(0) = 1$ a pro úplné omezení zdraví váha 0).
Quality-Adjusted Life Expectancy (QALE)	Kvalitou vážená naděje dožití	Ukazatel vyjadřuje počet let, který v průměru zbývá osobě v určitém věku k prožití v ekvivalentu (ú)plné kvality života. Kvalita života související se zdravím je hodnocena respondenty či pacienty.

Anglický termín	Český termín	Popis
Quality-Adjusted Life Years (QALYs)	Kvalitou vážené roky života	Ukazatel vyjadřuje počet let života strávených v plné kvalitě. Roky života jsou vážené jejich kvalitou (související se zdravím) a tím přepočtené na plnou (standardní) kvalitu (tj. 1 rok v plné kvalitě je roven 1 QALY). Ukazatel se používá k posuzování nákladové efektivity zdravotních intervencí, když porovnává náklady na jeden přidaný rok života vážený jeho kvalitou mezi různými zdravotními intervencemi.
Health Gaps (HG)	Deficity ve zdraví	Ukazatele vyjadřující rozdíl mezi skutečným zdravím populace a předem stanoveným cílem (normou zdraví).
Disability-Adjusted Life Years (DALYs)	Roky života vážené disabilitou	Ukazatel vyjadřuje souhrnně roky ztracené předčasnými úmrtími (YLLs) a roky ztracené životem s disabilitou (YLDs). $DALYs = YLLs + YLDs$ Výpočet je prováděn pro každou skupinu onemocnění (diagnóz), věkovou skupinu a pohlaví. Při výpočtu se může aplikovat věkové diskontování a věkově specifické váhy (stupně disability).
Years of Life Lost (YLLs)	Roky ztracené předčasnými úmrtími	Ukazatel je komponentou DALYs vyjadřující roky ztracené předčasnými úmrtími. $YLLs = \sum M \cdot LF$ kde: M je počet zemřelých podle skupin onemocnění (diagnóz), věkových skupin a pohlaví a LF (loss function) je charakteristika ztracených let života v daném věku a pro dané pohlaví (nejčastěji se jedná o rozdíl mezi nadějí dožití v daném věku a skutečným věkem při úmrtí).
Years Lived with Disability (YLDs)	Roky ztracené životem s disabilitou	Ukazatel je komponentou DALYs vyjadřující roky ztracené životem s disabilitou. $YLDs = \sum I \cdot DW \cdot L$ kde: I je incidence (počet nových případů) daného onemocnění v referenčním období, DW je stupeň disability (pro úplné zdraví se použije váha $dw = 0$ a pro úplné omezení zdraví váha $dw = 1$; platí tedy $dw = 1-w$) a L je průměrná délka trvání disability. Výpočet je prováděn pro každou skupinu onemocnění (diagnóz), věkovou skupinu a pohlaví.
Potential Years of Life Lost (PYLL)	Potenciální ztracené roky života	Ukazatel vyjadřuje souhrnně roky ztracené předčasnými úmrtími a je počítán jako součet zemřelých v každém věku vynásobený rozdílem mezi stanovenou věkovou hranicí (v praxi se stanovuje 60-85 let) a skutečným věkem při úmrtí. Všichni zemřelí do stanovené věkové hranice jsou považováni za předčasně zemřelé. $PYLL = \sum_{i=0}^{A-1} M_i \cdot A - i$ kde: kde M_i je počet zemřelých ve věku i let a A je stanovená věková hranice (dále členěno dle pohlaví). Při praktické aplikaci tohoto ukazatele se používá věková standardizace a přepočtu na 100 000 obyvatel.

Vypracovala skupina odborníků
(Univerzita Karlova v Praze, Vysoká škola ekonomická v Praze,
Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, Český statistický úřad,
Ústav pro jazyk český Akademie věd ČR, v. v. i)
svolaná Českou demografickou společností.

Tato terminologie byla schválena dne 20. října 2010
Hlavním výborem České demografické společnosti.

Uvedená terminologie je doporučena
za účelem sjednocení názvů ukazatelů používaných
státními institucemi, vysokými školami a dalšími uživateli.